

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפלסר באקדפ וביסול פלאנץ

גליון מס' 796

אחרי מות קדושים
י"ב אייר התשפ"ה

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהז בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל בת אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברוחניות ובגשמיות

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

בפתח הגליון

ברכה"ג אלון מאיר ואלק שלום"א

וכי רצחתי או גנבתי?

שאלו פעם את הבבא סאלי זיע"א איך זה שברכותי תמיד מתקיימות. תירץ הרב שני תירוצים. ראשית, כתוב במשנה במסכת ברכות 'השוטה מים לצמא ואומר שהכל נהיה בדברו, רבי טרפון אומר בורא נפשות רבות'. ואין מים אלא תורה, ומי שלומד תורה מתוך צמאון ומברך שהכל נהיה בדברו, רבי טרפון אומר עוד יותר מזה - שהוא יכול להחיות מתים, וזה בורא נפשות רבות.

תירוצי שני, זה ס.ע.פ.צ. דהיינו האות ס' תמיד סגורה. ולמה הקב"ה עשה אותה סגורה? כי אחריה באה האות ע', לרמוז לנו שאת העין צריך לסגור ולא לראות דברים אסורים. וכן האות פ', שבאה לאחר האות ע', מלמדת שגם את הפה צריך לסגור. ואז נעשה האדם לצדיק (צ), שזו האות הבאה בתור. וצדיק גוזר והקב"ה מקיים. ע"כ.

ונראה ששני התירוצים שלו הם אחד, שאחד ללא השני לא שייך. כעין מה שהקשה הגר"א על הפסוק "הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו", שרבותינו דרשו שכל זמן שהקול קול יעקב - אין הידיים ידי עשיו, ומהפסוק משמע הקול קול יעקב ואף על פי כן הידיים ידי עשיו. מהיכן רבותינו הוסיפו את המילה אין? עיין בספר בראשית מה שתירץ הגר"א, ואפשר לתרץ גם על פי דבריו, שכתוב 'הקול קול יעקב', שהקל הראשון בלי האות ו' (ו' זה רומז ליסוד, שזה הקדושה של האדם), ואם יש רק תורה בלי קדושה - אזי הידיים ידי עשיו. אבל רבותינו דרשו הקול עם ו', דהיינו שיש קדושה. וכך דוד המלך ע"ה כתב את מזמור קי"ט, שכולו רומז על התורה הקדושה, וכתב כל אות שמונה פעמים, לרמוז על הקדושה שכתוב "וביום השמיני ימול בשר ערלתו". ודי למבין.

ומעשה באדם מסוים שהרבה שנים לא זכה לבנים. אמרה לו אשתו 'תסע לבבא סאלי ותבקש ברכה. הרבה אנשים נושעו בברכתו'. ולאחר הפצרות קם האיש, ורצה לנסוע במכוניתו, אבל האוטו פתאום לא נוסע. בלית ברירה נסע באוטובוס, הגיע לבית הרב והמתין בתור כמו כולם. והנה הגיע התור שלו והוא בא להיכנס אל הקודש פנימה. לפתע הוא שומע את הרב צועק 'אל תיכנס לכאן, רשע! תבוא בעוד שבועיים'. חזר האיש לביתו, סיפר לאשתו את כל אשר קרהו, ואמר לה 'אל תעזי אפילו להגיד לי לנסוע שוב'.

האשה, שידעה את מאמר רבותינו 'אל תרצה אדם בשעת כעסו', שתקה בימים הראשונים. אבל לאחר שנוגעו הרוחות החלה לדבר על לבו שאולי קרתה פה טעות, והרב גם ביקש בעצמו שיבוא אליו שוב. ובאמת השתכנע האיש, ונסע הפעם באוטו ולא הייתה תקלה. נכנס אל הרב פנימה, והרב קיבל אותו בחביבות ובירך אותו בבנים. אבל האיש שאל את הרב 'למה לפני שבועיים הרב צעק עלי רשע? וכי רצחתי או גנבתי?'.

אמר לו הרב 'לא צעקתי עליך רשע. צעקתי על מישהו אחר. ואם אתה רוצה לדעת על מי, אזי תקשיב טוב: לפני שבועיים הרי נסעת באוטובוס, נכון? וכיוון שהסתכלת על אשה שלא התלבשה בצניעות, בראת מלאך חבלה שליווה אותך ורצה להעניש אותך קשות על כל ראייה וראיה. עליו צעקתי רשע, ולך אמרתי לבוא עוד שבועיים. והתפללתי לקב"ה שהאוטו שלך יעבוד כדי שלא תצטרך לנסוע באוטובוס ותראה דברים אסורים, וברוך ה' היום באת אלי טהור, ויכולתי לברך אותך'.

ר' ניסן דגניאן היה אחד מתלמידיו הנאמנים של מרן. יהודי פשוט היה, והשגותיו בתורה לא היו גדולות ועצומות, אך הוא העריך תלמידיו חכמים ואבה אותם אהבת נפש. רבו המובהק היה מרן, והוא דבק בו בכל ליבו. אהבה עזה אהב ר' ניסן את ירושלים, אולם בחיפושיו אחר פרנסה, נאלץ ר' ניסן לעקור מירושלים העניה, ולעבור לשוב "תל-מונד", שבאיזור השרון. המעבר מירושלים עיר הקודש היה קשה עליו, אך לא עמדה בפניו ברירה. הוא השתקע בתל-מונד וראה ברכה במעשה ידיו. פרנסתו היתה מצויה לו בשפע, ותושבי המקום אהבוהו. אט אט הלך והתבסס, עד שהפך לאחד מחשובי תושבי המקום.

ברם, מועקה כבדה שררה בליבו ובלב רעיותו. הם חשו כי חינוך הילדים בתל-מונד אינו מה שהיה בירושלים. ככל שניסו לשמר את אורח החיים המסורתי, הרי שהסביבה עשתה את שלה, והילדים החלו לשוב הביתה כשזמירות חדשות על שפתותיהם... ר' ניסן ורעייתו הבינו כי בתל-מונד יקשה עליהם לחנך את בניהם לתורה ולמצוות. פעם ופעמיים התלבטו, אם לחזור לחיי המצוקה בירושלים, או להמשיך בחיי הרווחה בתל-מונד, ולבסוף נמנו וגמרו אומר לשאול את פיו של מרן.

מרן האזין, ופסק מיד: "עליכם לשוב לירושלים!" ואכן, ר' ניסן לא הרבה אפילו לשניה. גם הבטחת תושבי תל מונד, כי יבחרוהו לסגן ראש המועצה המקומית, לא הניאה אותו מהחלטתו. מרן פסק לשוב לירושלים, וכך עושים!

שב ר' ניסן לירושלים, והחל מתמודד עם חיי עוני ומחסור. הוא התגלגל מעבודה לעבודה, הפך להיות בנאי, מנקה חדרי מדרגות ופועל בחנות פלאפל. באותם ימים היה מאכיל את בני ביתו, בעיקר בשאריות פלאפל שרופות, מה שגרם לבניו לסלוד ממאכל זה במשך שנים ארוכות לאחר מכן, אך בכל אותה תקופת קושי ונסיון, לא הרבה אחר הוראת רבו אפילו כהוא זה. "הכל כדאי עבור חינוך הילדים, וכל המהרהר אחר רבו - כמהרהר אחר השכינה!" שינו לעצמו.

ואכן, במשך הזמן האירה לו ההצלחה פניה. הוא התבסס בירושלים, מצבו הכלכלי השתפר, ובניו ובנותיו גדלו לתפארה. אך כחלוף כמה עשרות שנים התרגשה על ראשו צרה נוספת. מחלה קשה תקפה אותו בכבד, והרופאים אמרו נואש מחייו. "אביכם גמור!" הודיעו נחרצות לבני המשפחה, "ימיו ספורים, עליכם להתכונן לגרוע מכל!" אמרו.

בנו של ר' ניסן, ר' חנוך, ידע את אשר עליו לעשות. הוא רץ מבית החולים לביתו של מרן, נפל לרגליו והתפרץ בבכי נואש: "רבנו, תציל את אבא!" ומרן הקימו מן הארץ, הביט בו בעיניו הטובות ואמר: "זכרתי לך חסד נעוריך, אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר, בארץ לא זרועה. אביך יקום ממיטת חוליו, בזכות מסירות הנפש שלו לעלות לירושלים, לפני שנים רבות". והוסיף: "תבוא לבשרני בבשרות טובות!"

וכך היה. באורח נס ופלא קם ר' ניסן ממיטת חוליו, הבריא לגמרי, וזכה לחיים ארוכים, כנגד כל תחזיותיהם הקודרות של הרופאים.

מטמונים מהפרשה הגיגים ומעשיות

"לא תעשו עול וגו' בצדק תשפוט עמיתך" (פי"ט פט"ו).

לומדים מכאן שיש מצווה וחובה לדון כל אדם לכף זכות. ובמידה והוא תלמיד חכם, ואמר החפץ חיים שאפילו אם הדבר שהוא עושה נוטה יותר לחובה - עדיין אנו צריכים לדון אותו לכף זכות. ומעשה ידוע ברבי אריה לוי זצ"ל, שהיה בלוייה של תלמיד חכם גדול בעיר הקודש ירושלים. והנה באמצע ההלוויה פרש רבי אריה לוי מהקהל ונכנס לחנות פרחים בזמן שההלוויה ממשיכה בדרכה לבית העלמין. הרב יצא עם עציץ גדול והלך לו משם במהירות. איש אחד מאנשי ההלוויה ראה את זה, ותמיהה גדולה נראתה על פניו. אך כיוון שצריך לדון לכף זכות, למחרת הלך האיש הנ"ל לרב ושאל אותו לפשר הדבר. אמר לו הרב 'אני אסביר לך את העניין. לבית החולים הגיע חולה במחלה מידבקת, ודאגתי לו לתפילין שיניים. בהנהלת בבית החולים אמרו לי שאחרי שהחולה הזה ימות - שורפים או קוברים את התפילין, כי אסור שאדם אחר יניחם, שמא ידבק. ביום ההלוויה של התלמיד החכם קיבלתי ידיעה שהמצורע נפטר, ואם אני לא אגיע עד לשעה 12:00 לקבור את התפילין - הם ישרפו את התפילין ח"ו. ועוד אמרו שאני גם צריך להביא אדמה לקבורה. לכן נכנסתי לחנות הפרחים וקניתי עציץ גדול. זרקתי את הפרחים, מיהרתי לבית החולים, וברוך השם קברתי את התפילין בעציץ'.

"וכי תזבחו זבח שלמים לה' לרצונכם תזבחהו" (פ"ט פ"ה).

פירשו רבותינו לפי הדרש, שהזבח הכי גדול שהאדם נותן לבורא עולם הוא כאשר האדם זוכה את רצונותיו. וכעין המשנה באבות, "בטל רצונך מפני רצונו". ככל שהרצון של האדם הוא יותר חזק והוא מבטלו - כך שכרו יותר גדול. ומעשה ברב גדול, חתנו של הגדוד ביהודה, שכשהגדוד ביהודה (רבי יחזקאל לנדא) היה כותב לו אגרת של דברי תורה, היה אומר 'ידי רועדות מעצם קדושתך ותורתך'. והפלא הגדול היה שבזמן שרבי יוסף, החתן, היה נותן שיעורי תורה בביתו - היתה באה אשתו, פוגעת בו לעיני כל תלמידיו, ואומרת לו 'מי אתה בכלל שאתה יושב פה ונותן שיעורים?' וכמובן שהרב שתק, וגם לא הרשה לשום תלמיד שייגיב על הדברים. והנה הגיע זמנו של הרב להיפטר מן העולם, וכל גדולי הדור הגיעו להלוויה. גם אשתו הגיעה, ואמרה שהיא רוצה להגיד עליו כמה מילים. בלית ברירה הרשו לה לדבר, ואזי פתחה פיה בחכמה, ותורת חסד על לשונה, ואמרה לכל הקהל 'לפני שהתחתנתי עם הצדיק הקדוש הזה הוא עשה איתי תנאי, שאני אצטרך לבזות אותו ולפגוע בו כל פעם לעיני תלמידיו, שחם ושלוש לא יבוא למידת הגאווה. וכל מה שדיברתי ופגעתי בו בחייו - זה היה רצונו ולא רצוני'. ואז היא פנתה לבעלה ואמרה לו 'אנא ממך, תעשה סימן שזה נכון'. וכולם הסתכלו וראו את ראשו זז כאומר כן.

עולים במעלות הגות, מחשבה ומוסר

"ואל יבא בכל עת אל הקדש..."

ההרגל מקהה את הרגשות. קירבה גדולה מדי לדבר קדוש גורמת להפסיק להרגיש ברוממות הדבר. כדי שהכחן הגדול לא יתרגל להימצאות בקודש הקודשים, ויפסיק להתרגש ולפחד מהכניסה אל המקום המקודש ביותר התירה לו התורה להיכנס לשם רק פעם אחת בשנה, ביום הכיפורים. חטאים של בני אהרן היה "בקרבכם לפני ה' וימותו". ליבם היה גס, למרות קירבת האלוקים הגדולה שאליה נחטפו. הכתוב אומר עליהם (שמות כד, יא): "ויחזו את האלוקים ויאכלו וישתו". פירש רש"י: "היו מסתכלים בו בלב גם מתוך אכילה ושתייה".

אחד הטעמים לתענית בה"ב הוא החשש, שמא תוך כדי קרבת האלוקים הגדולה לה זכינו במועדו הרגשנו יותר מדי טוב, ובמקום להשתמש בהם כמנוף לקרבת אלוקים גדולה יותר, איבדנו את הרוממות והקדושה הראויים ליום טוב, והשתמשנו בהם להנאות הגוף, על כך אנחנו מתענים ומבקשים מחילה.

הדברים אמורים לא רק כלפי שמיא אלא גם בכבוד תלמיד לרבו, ובכבוד בין אדם לחברו. אספר:

באחת מהפעמים הראשונות שנסעתי לאמריקה, לשליחות קודש, הייתי עם מלווה נוסף. השתתפנו בכנס של כמה גבירים, תלמידיו של ראש ישיבה גדול, שהשתתף גם הוא בכינוס, והוא שהזמין אותם.

מה אומר ומה אדבר? התלמידים ישבו בצורה לא מכובדת, תוך כדי אכילה סיפרו בדיחות ודברי ליצנות... לא היה נראה לי שהם מתייחסים לדברי, והבנתי שתועלת גדולה לא תצא מהכינוס הזה... גם זה שהיה איתי הבין שכסף לא יצא מפה.

התחלתי לצעוק: "עזבתי ישיבה, יצאתי לשליחות קודש, וכך מתייחסים אלינו? אוכלים, שותים ומספרים בדיחות, במקום להתנהג בכבוד הראש הראוי..."

בין המשתתפים היה גם גביר גדול, שהיה בן תורה, והוא ביקש להרגיע את הרוחות

בין המשתתפים היה גם גביר גדול, שהיה בן תורה, והוא ביקש להרגיע את הרוחות. הוא נעמד ואמר: "רציתי להסביר לאורחינו החשובים מארץ ישראל דבר שאולי הם לא מבינים. כל המשתתפים כאן בכינוס נותנים צדקה מעל ומעבר. כולם באו לכאן מתוך ידיעה שהזמינו אותם בשביל כסף, אף אחד לא טיפש, והם באו במטרה לתת. אבל מה? אצלנו ראש ישיבה הוא כמו אבא. מצד אחד, כשאבא קורא כולם באים, אף אחד לא שואל שאלות, מצד שני כשאבא אוכלים, שותים, צוחקים ומספרים בדיחות..."

הרוחות באמת נרגעו, ויצאנו משם עם הרבה כסף...

אבל עלינו להיות כנים: אכן חז"ל אומרים: "ושננתם לבניך - אלו תלמידך", תלמידים הם כמו בנים, אבל איך ואבוי לתלמיד שבא ללמוד אצל רב ומרגיש שאפשר לעשות בדיחות וליצנות כמו שעושים אצל אבא. גם אם רב הוא כמו אבא, צריך לנהוג בו בכבוד הראוי לרב. אל להם לרגשי הכבוד להתקחות כתוצאה מהקירבה היום יומית אל הרב.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

אופי (א)

**אהבה, ללא תנאים
לאור**

בפרקים הקודמים, חשוב מאוד ליצור ערוץ של קשר ואהבה שאינו קשור לשום דבר; ערוץ שאינו נפגע גם אם הילד מאכזב או מצער, ערוץ המתוחזק מנתינה נטו, ובו הילד יודע - יהיה מה שיהיה, הוריי אוהבים אותי...

אנו מחבקים ילד ביום סגריר ולוחשים לו: "אתה יודע, מוישה'לה, אני אוהב אותך כל כך!" מוישה'לה יפתח זוג עיניים וישאל: "אבל למה?!" ואז נענה: "כי אתה הילד שלי!". מילים כאלו יוצרות אהבה אמיתית, אהבה שאינה תלויה בדבר; מבחינים, ציונים, הישגים וכו'.

כשקונים לילד ממתק או מתנה בשקל, סתם כך ביום בהיר כי 'הלכתי ברחוב ונזכרתי בילד/ה החמוד/ה שיש לי בבית, ורציתי לקנות לך משהו!!!!'... זה מרפד ומחמם את הלב, ובעתיד יהיה גם בסיס להישגים רבים...

כשיוצאים לטיול נחמד, הליכה לסיפורים או קניות וכדומה, יחד הבן או הבת המתבגרת, ומנהלים איתם שיחה לבבית על דא ועל הא, על המצב, על חוויות שחוויו כשהיינו בגילם; שיחה סתמית, שיחה שאינה קשורה לישיבה או לסמינר, שיחה שאינה קשורה להתנהגות בבית, שיחה לבבית מלב אל לב... כמה כוח וכמה חום מוענקים ברגעים קסומים אלו. הם יזכרו את אותם רגעים כל החיים!!!

צריך לדרוש, להעיר ולחנך, אבל במקביל, אסור להזניח את האהבה הבסיסית, את הקשר הנוסטלגי שהיה לנו עם הילד כשהוא נולד.

התורה מלמדת אותנו במצוות "והגדת לבנך" שיש לדבר לארבעת הבנים אותה מידה, חייבים להתייחס לכולם. אל תחליט - אני משקיע בחכם ומזניח את התם... גורס את החכם ומתעלם מהרשע... לא! "כנגד ארבעה בנים דיברה תורה" - חכם, תם, רשע, שאינו יודע לשאול... כלם בנים, ולכולם מגיעה התייחסות. לכל אחד גישה משלו, ולכל שאלה תשובה משלה. זהו חינוך. זהו "והגדת לבנך". וזכנו לגדל בנים ובני בנים, חכמים ונבונים, אוהבי ה' יראי אלוקים אנשי אמת זרע קודש בה' דבקים... אכ"ר.